

PRAKTIKALOOD IV

LEONARDOGA EUROOPASSE
JA TAGASI

Tallinn 2008
Sihtasutus Archimedes

Käesolevas trükises jutustatud praktikalood said võimalikuks tänu alljärgnevate Leonardo projektijuhtide tublile tööle:

Astrid Maidla, Räpina Aianduskool
Kai Rannastu ja Lemmi Heero, Kuressaare Ametikool
Sven Idarand, Eesti Kunstiakadeemia
Katre Lomp ja Pille Padonik, Rakvere Kutsekeskkool
Jana Budkovskaja, Järvamaa Kutsehariduskeskus
Anzelika Murik, Haapsalu Kutsehariduskeskus
Reet Näär, Pärnumaa Kutsehariduskeskus
Siim Aimla, G.Otsa nim. Tallinna Muusikakool

Hariduskoostöö keskuse kutsehariduse büroo
Sihtasutus Archimedes
Koidula 13a Tallinn 10125
www.archimedes.ee/leonardo

ISBN: 978-9985-9811-3-9
Trükis ilmub Euroopa Komisjoni toetusel.

EESSÕNA

Tera tuleb Jumalast, aga lind isi piab selle koha üles otsima ja juure lendama, ära ka nokkima. *Eesti vanasõna*

Hea lugeja, hoiad käes praktikalugude kogumikku. Need ei ole pelgalt tööpraktika kirjeldused, vaid värvikad ja meeleolukad lood eneseotsimisest ja enda proovilepanekust. Praktikalugude kangelasel on uudishimulikud, julged, ettevõtlikud, töökad ja õpihimulised noored.

Tööpraktika esmane eesmärk on koolisõpitud teadmiste läbiproovimine päriselus. Selles osas pole vahet, kas praktika toimub Eestis ja eesti ettevõttes või hoopis teistsuguses kultuurikeskkonnas. Praktikal kogetu aitab selgemaks saada ka seda, kas erialavalikul on tehtud õige otsus.

Lugedes praktikalugude konkursile laekunud töid, saab selgeks Leonardo da Vinci programmi praktikate suur lisaväärtus – tavapärasest erinevas kultuuri- ja keelekeskkonnas hakkamasaamine kasvatab enesekindlust ja usku endasse. Uudses olukorras ettetulevad raskused aitavad märgata enda kohanemisevõimet ja selle kasvamist. Mis aga kõige olulisem – eemal olles ja eemalt vaadates mõistad ka koduseid tegemisi ja suhteid teisiti hinnata. Vahel on vaja väga kaugel ära käia, et aru saada kõige tähtsamast – kõik, mida tahan saavutada, on minu enda kätes, tuleb ainult vaeva näha.

Suur tänu kõigile, kelle igapäevane töö aitab noortel iseennast leida!

Tiia Randma
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

ITAALIA

Autor: INGVAR LEIER

Praktikale saatja:

Kuressaare Ametikool

Praktikaettevõte: hotelli Alexander restoran

Eriala: kokk

Praktika kestus: 2 kuud

Õppisin sellel ajal III kursusel, kui koolis korraldati konkurss välispraktika kohtadele. Köhklemata võtsime kursusekaaslasega sellest osa. Paar nädalat hiljem selgus, et meie soov täitubki. Minekuni oli veel pool aastat ja aeg venis kui tigu. Ootusärevus oli suur ja kõik eesotavad seiklused tundusid väga põnevad.

Kätte jõudis 4. mai hommik. Oli aeg Tallinnast bussi peale astuda, pikk ja põnev reis läbi Euroopa võis alata. 3 ööpäeva järjest bussis elada ei olnud küll mugav, aga ikkagi seda väärt, sest kõikidest nendest riikidest sõitsime läbi esmakordselt.

Itaaliasse jõudsimel öösel kella 3-4 vahel, kõige magusama une ajal tehti järsku äratus ja öeldi, et oleme kohal. Pooleldi veel unes astusime bussist maha. Meid oli pandud maha kusagil kiirteeäärses tanklas. Õues oli täiesti pime, mõned autod vuhisesid mööda. Ei jäänud muud üle, kui kuidagi ise praktikakohta jõuda. Õnnestus kuidagiviisi ühe tanklatöötajaga kaubale saada, kes viis meid kohale. Tasu eest loomulikult.

Koht oli võrratult kaunis, Aadria mere äärne mägine kuurortlinnake nimega Gabcice Mare. Kaks kuud sääras kohas veeta oli justkui unenägu paradisist. Hotellid kõrvuti kui tikud tikukarbis, igaüks eksponeerimas oma tähti. Hotell Alexander, kus meie oma praktika sooritasime, oli 4 tärna vääriline. Itaallaste vastuvõtt oli väga soe. Peakokk näitas ülimalt uhkusega meile traditsioonilisi Itaalia küpsetisi ja pirukaid.

Oli aeg tööle asuda. Algu oli ikka päris raske, kuna keeleoskamatusetõttu ei saanud lihtsalt suhelda. Suur osa itaallastest ei pea vajalikuks inglise keele oskamist, oli vaid väheseid, kellega sai rääkida. Meie õnneks saabus peagi uus kokk, kes keelt veidi valdas.

Eialgu ei usaldatud meile mingeid vastutusrikkaid töid, pesime nõusid ja koristasime. Möödus kuu, aga midagi ei muutunud, kõik jätkus samamoodi. Selleks ajaks olime õnneks hakanud kergelt keelest ka aru saama ja otsustasime itaallastele selgitada, mida me tegelikult sinna tegema ja õppima olime tulnud. Raske oli, kuid lõpuks saime ikkagi hakata süüa tegema. Valmistasime pitsasid, pastasid, traditsioonilisi kooke nagu *Crostata*, *Torta di Carrote* ja teisi. Ning lõpuks tekkis meil võimalus isegi *à la carte* tellimusi valmistada. Tööpäevad olid päris väsitavad — hommikune varajane tõus, väga palavad päevad (kohati kuni 40° sooja), rääkimata köögis valitsevast saunast.

Vaba aega veetsime enamasti kas rannas või siis teises linna otsas asuvas spordiklubis. Õhtuti ka linnas liikudes ja poode külastades. Meid oli majutatud ühte eramajja, kus elas kogu hotelli teenindav personal, seetõttu igav seal ei olnud ja ka keelt sai hõlpsasti omandada. Väga põnev oli, et hotellis

töötas erineva päritoluga inimesi: Bulgaariast, Saksamaalt, Kuubalt ja Peruust.

Kui kahju ka polnud, saabus aeg tagasi koju sõita. Buss pidi väljuma lähedal asuvast suuremast linnast Rimini. Hotelli omanik viis meid sinna, ulatas ka veidike taskuraha ning jättis siis hüvasti. Möödus tunnike ja juba teine, kuid bussi mitte kusagil. Otsustasime uurida terminali bussiinfost. Meile öeldi, et buss ei lähegi siit läbi ja näidati linna kaardil üht teist kohta. Võtsime oma suured reisikotid selga ja takso peale, aga kokkuvõttes olime ikka samas kohas ringiga tagasi. Tuli tõdeda, et olime bussist maha jäänud ja nüüd kahekesi täiesti võõras linnas. Ei jäänud muud üle, kui sõita taksoga tagasi Gabicce Maresse. Takso arve tasumiseks kulus meile antud taskuraha marjaks ära.

Tagasi jõudes olid kõigil näod nalja täis. Loomulikult oldi õnnelikud, et uuesti tagasi olime. Eestist saime infot, et uus buss läheb alles nädala pärast. Buss, millest maha olime jäänud, oli peatuse teinud samas kohas, kus meid mahagi pandi. Nädal lihtsalt olla ja nautida ei tundunudki paha mõte, elukoha pidime selleks ajaks ise otsima.

Uuele kojumineku katsele otsustasime seekord vaid kahekesi vastu astuda. Sõitsime rongiga Bolognasse, kust pidi väljuma buss Leetu. Seal tuli selgitusi anda, et kuidas me aegunud piletiga sõita saame, kuid bussile me kuidagi saime ja koju ka.

“ Selle välispraktika võiks liigitada kaheks. Üks osa on ise hakkama saamine. Ei saa alati tugineda kindlale plaanile, mis on alguses paika pandud. Just see ongi see kõige suurem väärtus ja kogemus, mida sellest projektist lõigata. Ei oleks osanud uneski ette näha, et selliste probleemidega tuleb silmitsi seista, mis esmapilgul näivad päris õudsed.

Ka erialane praktika osutus lõpupoole päris huvitavaks ning see praktika ei ole võrreldav praktikaga kodumaal, kus oleks võimalik olnud kindlate oskuste lihvimine ja arendamine.

Loomulikult ma ei kahetse, et praktika välisriigis sooritasin, sealt saadud kogemus on täiesti eriline ja mälestus kogu eluks.

”

PRANTSUSMAA

Autor: INGRID SARV

Praktikale saatja: Röpina Aianduskool

Praktikakohad vahendas: Crede Formation
Horticole des Maisons Families

Eriala: maastikuehitus

Praktika kestus: 4 nädalat

Minu praktika lugu sai alguse nii, et ühel talvisel detsembripäeval otsisin kooli kodulehelt oma järgmise sessi tunniplaani ning avastasin sealt nupukese, kus pakuti praktika läbimist välisriigis. Kuna õpin oma uut eriala kaugõppes pere ja töö kõrvalt, siis esmalt käis kiire arutelu iseendaga, kas see mul üldsegi võimalik on. Kui enda jaoks asi selge, siis järgnes kõne meie projektijuhile, uurisin koolipoolseid võimalusi jne. Ja jaanuariks oligi otsustatud, ma sain selle koha ning jäin pikisilmi septembrit ootama.

Lendasime Prantsusmaale Nantes'i linna, ümberistumisega Amsterdamis. Meie grupp oli neljaliikmeline – kaks õpilast kaugõppes ja kaks päevasest, kõik maastikuehituse erialalt. Kui kodumaale jäi maha sügisesele sombune ja hall ilm, siis Prantsusmaa tervitas meid veel suvise sooja ja päikesepaistega. Nantes'i lennujaamas ootas meid kikkhabemega rõõmsameelne Philippe, vastuvõtva kooli projektijuht, ning edasi läks sõit ca 40 km kaugusele Machecoul' linna. See on üks Lääne-Prantsusmaa väikelinn, mida võiks võrrelda ehk näiteks meie Haapsaluga. Saabusime pühapäeval päeval ja tegime esimese tutvuse lähiümbrusega. Linn oli justkui välja surnud! Kus on inimesed? Hiljem sai selgeks, et nädalalõpud ja lõunased *siesta* ajad olidki seal sellised vaiksused...

Elama paigutati meid koolimajja, meie mõistes siis internaati. Koolisüsteem on neil teine, õpilased olid vanuses 12-19. Nad saabusid olenemata kodu kaugusest oma kohvritega esmaspäeva hommikul ning koju said reedel. Ka koolipäeva pikkus erines, nende tunnid kestsid õhtul üheksani välja, kuid vahepeal oli paaritunnine *siesta*. Meie pugesime peale väsitavat tööpäeva juba voodisse, kuid nemad istusid alles koolipingis.

Kui Eestis on maastikuehitus enamasti naiste eriala, sekka üksikud meesterahvad, siis seal on otse vastupidi. Firmades, kus praktikal olime, leidis kokku ainult kolm naissoo esindajat.

Töökohti oli meil selle perioodi ajal kaks. Ja tegelikult oligi hea, sest nii sai kogemus mitmekesisem ja põnevam. Kui see vähegi võimalik on, siis võikski tööandjaid olla rohkem, nii näeb ja õpib rohkem. Meie põhiliseks liikumisvahendiks sai jalgratas, mis meile kooli poolt eraldati. Käisime sellega nii tööle, koju kui ka lõunale. Esimesel kahel nädalal olime paarikaupa praktiseerimas puukoolis, teised kaks tüdrukut aga linnahaljastusega tegelevas firmas. Kahe nädala möödudes vahetasime töökohad.

Albert Breneliere'i nim. puukool oli kuue töötajaga perefirma. Suhelda oli nendega algul raske, sest inglise keelt nad ei osanud ka kõige elementaarsemal tasemel. Saime aga õnneks endale päästingli Dorothy näol, kellel kooliajast siiski mingi inglise keele oskus olemas. Tema jäigi meile nõ vahendajaks, tõlkis meile igapäevaseid tööülesandeid, tutvustas meid prantslaste elu ning kommetega. Ta oli tohutult õnnelik, et sai koos meiega töötada, sest see oli ka tema jaoks (keele) kogemus. Suuresti tänu temale saime teha mitmeid erinevaid töid. Pea iga päev läks sellest puukoolist välja kaup aianudkeskustesse, see tuli komplekteerida, sildid külge panna, pakkida jne. See töö oli seal kõige põnevam, nii nägime ja õppisime tundma erinevaid (ja oh kui ilusaid!) taimi. Põnevaid ja eksootilisi taimi oli seal puukoolis tohutult palju, kuid enamus neist meie kliimas vastu ei peaks. Seal kasvab näiteks imeilusate torkavate siilikestega kastanipuu (mitte hobukastan), mille viljad just parasjagu valmima hakkasid. Ka toorelt kõlbasid need süüa, meenutades natuke pähkliit, kuid prantslased söövad neid enamasti küpsetatuna. Dorothy tõi meile neid proovida, maitseisid nagu lõkkes küpsenud kartul.

Kahel viimasel nädalal olime paarilisega tööl juba suuremas ettevõttes, kus tehti linnahaljastustöid. Igal hommikul sõitsid seal erinevatele objektidele välja kahemehelised ekipaažid, kuhu meid kolmandaks liikmeks kaasa poogiti. Töö oli seepärast tohutult huvitav, et ükski päev ei kordunud, ja ilmselt nägime ära kõik Machecoul'i ümbritsevad eeslinnad. Sain lõigata hekke, sõitsin kaasas paagiautoga, mis kastis (minu puldiga juhtimisel!) suuri ampleid ja lillekaste, rajasin muru jne. Ka selles firmas oli tegelikult ainult üks inimene, kes oskas inglise keelt. Teistega tuli taas viipekeele ja pantomiimi abi kasutada...

Vaba aega püüdsime võimalikult maksimaalselt ära kasutada ja selle lühikese aja kohta nägime ikka tohutult palju. Juba erialaseid väljasõite tehti meile päris mitu. Esmalt külastasime viinamarjaistandust, kus kohapeal villiti ka veini. Kuna viinamarjad olid just valmis saanud või kohe-kohe saamas, siis loomulikult said kõik sordid ära proovitud. Veel viidi meid salati ja tomati kasvatusesse. Võib mõelda, et mis neis tomatites siis nii erilist on, kuid just see istandus jättis eriti sügava mulje. Tomatid kasvavad neil seal 11 kuud jutti, on lõpuks 12 m kõrgused ja et nad läbi kasvahoone katuse ei tungiks, siis neid kogu aeg tõstetakse nõõride abil allapoole.

Omäl käel käisime ära Nantes'i linnas. Selles linnas on sündinud tuntud kirjanik Jules Verne. Seal sõitsime 12 m kõrguse puidust elevandi seljas, kes tatsas ise mööda linnatänavat. Nägime ära kuumad lossid ja mitmed erinevates stiilides pargid. Jõudsime ära käia kahes ookeaniäärses sadamalinna keses. Meile tehti väljasõit safariparki, kus loomad liikusid vabalt ringi ja meie sõitsime autoga nende vahel. Pole just igapäevane, et sebra pistab pea autoaknast sisse ja noolib suutäit...

Meid viidi ka Noirmoutier saarele, mis on omapärane selle poolest, et sõidutee sinna on osa ööpäevast täielikult vee all. Nimelt tõus ja mõõn korduvad teatud tundide möödudes ning elektrooniline tablo näitab, mis kellast enam teele minna ei tohi. Vee taandudes käivad kohalikud sealt liiva seest spetsiaalse kaabitsa abil mingeid merekarpe otsimas, mida siis toorelt süüakse. Ka meie proovisime ära sinikarbid, kuid austrite katsetamiseks jäi siiski julgusest puudu. Juustu armastavad prantslased väga. Ka meie lemmikuks sai valgehällitusjuust, mis ei puudunud päevamenüüst selle aja jooksul kordagi. Suppe nad ei armasta, kui siis ainult talvel ja väga harva. See-eest sõid nad 3 korda päevas tohutus koguses (pikka)saia, algul oli see meile harjumatu, kuid hakkas isegi meeldima. Nende hommikusöök koosneski üksnes moosisaiast, piimast ja kröbinatest. Neile oli see šokeeriv, kui meie endale hommikul singi-juustu võileibu teha vorpisime.

Et tagasitee kujunes meile üsna vaevaliseks, siis praktiline soovitus tulevastele praktikantidele. Kui sõidad praktikale lennukiga ja pikemaks ajaks, siis kaalu iga kohvrisse visatud asjake hoolega üle, kas sul seda ikka tõesti vaja läheb. Meie eriala näiteks nõuab topeltvarustust tööriiete ja jalanõude näol. Juba Tallinnast lahkudes oli minu pagasi kaaluks 21 kg. Lootsime, et tagasiteel ehk pigistatakse silm kinni ja ei veeta nii näpuga järge, kohver oli koju ostetud kingituste ja meile kingitud veinide võrra raudselt ülekaalus. Kuid ei saanud me ei üle ega ümber ja nii tuligi otsustada, kas loobuda osaliselt kraamist kohvril või maksta ülekilode eest (1 kg=12 €). Seega uurige, ehk on varustust võimalik ka koha peal saada ja ei ole vaja endal tassida.

Meie vintsutused sellega aga veel ei lõppenud. Olime vaevalt pool tundi varahommikuse Prantsusmaa kohal lennanud ja päikesetõusu nautinud, kui teadustati, et meie lennukil on tehniline rike ning peame tagasi pöörduma. Need olid küll minu elu seni hirmsaimad hetked, sest ega meile selle rikke tagamaad ju ei avalikustatud. Maandusime siiski viperusteta, ootasime pisut ja meile leiti asenduslennuk. Olgugi, et Tallinn tervitas meid taas sombuse ja vihmase ilmaga, tundus see nii tühine. Peaasi, et jalad õnnelikult Eestimaa pinnal...

Läksin Prantsusmaale saama kogemusi ja eneseusku ning seda ma ka sain. Vähemtähtis ei ole samuti teises (keele)keskkonnas hakkama saamine. Arvan, et ka tulevikuks annab see mulle eeli-

se, et olen julgenud vastu võtta otsuse, mis mingiks ajaks minu üsna rutiinselt kulgenud igapäevaelu töö- kodu-pere vahel uppi löi. Sellised „raputused“ tulevad vahel kasuks ning näed oma elu ja tegemisi jälle teise kandi pealt. Sain teada, et sellised kannapöörded ja natuke riskimist nõudvad otsused ei olegi nii hirmutavad kui esmapilgul tundub.

“ Arvan, et ka tulevikuks annab see mulle eelise, et olen julgenud vastu võtta otsuse, mis mingiks ajaks minu üsna rutiinselt kulgenud igapäevaelu töö- kodu-pere vahel uppi löi. Sellised „raputused“ tulevad vahel kasuks ning näed oma elu ja tegemisi jälle teise kandi pealt. Sain teada, et sellised kannapöörded ja natuke riskimist nõudvad otsused ei olegi nii hirmutavad kui esmapilgul tundub. Väike- rahvana kipub meil millegipärast kujunema hoiak, et mujal on asjad tingimata paremini. Tegelikuses, vähemalt seal nähtu ja kogetu põhjal, oleks aga ka meilt palju õppida. ”

AUSTRIA

Autor: MAARJA MIROV

Praktikale saatja:

Kuressaare Ametikool

Praktikakoha vahendas:

School of kindergartenpedagogic BAKI8

Eriala: lapsehooldus

Praktika kestus: 3 nädalat

Õppisin Kuressaare Ametikoolis lapsehooldust ja sain Leonardo projekti kaudu võimaluse osaleda välispraktikal Viinis. Kahtlesin vaid korra, kas ikka saan hakkama, sest kooli ajal õpitud saksa keel oli keelepraktika puudusel ununenud. Lohutasin end mõttega, et küll keelekeskkonnas tuleb tasapisi kõik meelde ja inglise ning kehakeel on ka abiks. Hea, et enne praktikat toimus keeleline ettevalmistus ja saime infot ka kohaliku kultuuri ja kommete kohta.

Seadsin endale eesmärgiks võõras keele- ja kultuurikeskkonnas hakkama saada ning tutvuda Austria lapsekasvatuse, eelkõige Steiner-pedagoogikal põhineva kasvatuse põhimõtetega.

2007. aasta 11. aprilli lõuna paiku asusin koos oma nelja kaaspraktikandiga Tallinna lennujaamast Viini poole tee. Peale maandumist Viini lennuväljal asusime otsima elamiskohta, kuhu peale väikest ekslemist ja abipalumist ka kohale jõudsime.

Esimesel päeval Viinis tutvustati meile vastuvõtvat kooli ja tehti ka väike ekskursioon. Kohe esmapilgul tundus kool olevat hästi õpilasekeskne. Igal klassil oli oma „pesa“-klass nimeliste toolide ja tööse segadusega. Hästi palju oli õpilaste enda tehtud interjööri kujundust (mosaiigid ja maalitud seintel ning lagedel, iseõmmeldud kardinad jne). Klassiruumid olid vaba kujundusega – lauad sõltuvalt õppeainest grupiti. Õpilane annab igas aines iseendale hinnangu – „hea“ või „halb“, mille õpetaja kord nädalas üle vaatab ja omapoolse kommentaari annab. Õpetajad ja õpilased suhtlevad omavahel vabalt, kuid siiski õpilasepoolse respektiga. Koolil oli ka teine maja, kus asus praktikalasteaed. Lasteaiaõpetajaks õppijad said seal kohe õpitavat ametit praktiseerida. Minu arvates võiks meil Eestis olla samuti pedagoogikat õpetavate õppeasutuste juures oma lasteaiaid, siis oleks praktika tulemused tõhusamad ja hilisem töö sujuks paremini. Lasteaia õpetajad olid ka ise kooli õpetajad, mis võimaldas pidevalt kõik tekkivad küsimused läbi arutada.

Järgmisel päeval viis Irene, üks meie vastuvõtjatest Viinis, meid tutvuma veel ühe lasteaia ning puuetega lastele mõeldud teraapiakeskusega. Torkas silma, et võrreldes konstruktorite ja muude põnevate loominguliste mänguasjadega, oli valmis mänguasju lasteaias vähe. Rühmaruumides olid ka loomad (kilpkonn, jänes ja merisead), kelle eest lapsed hoolitsesid. Teraapiakeskuses tutvustati meile videolt erinevaid teraapiavõimalusi ja anti võimalus endal ühte teraapiavormi kogeda. Meid viidi ühte valgesse patjade ja madratsitega sisustatud tuppa, kus mängis vaikne muusika. Teraapia

seisnes selles, et lamasime madratsitel ja patjadel, lõdvestusime ja nautisime erinevaid valgusi, mida terapeut sisse lülitas. Võimas ja unustamatu kogemus!

Hiljem kohtusime praktikajuhendajaga, kellelt saime täpsema info oma praktikakoha kohta. Igaüks suunati erinevasse lasteaeda praktikale. Nädalavahetus möödus Viini linna vaatamisväärsustega ja „kodu“ ümbrusega tutvumise tähe all.

Esimene töönädal

Lasteaias tutvustati mind personalile ja suunati rühma. Karin, meie rühma õpetaja, ja Seraphine, tema abiline, olid toredad inimesed. Rühma lapsed sattusid elevusse ja tulid uurima, kes ma selline olen, miks tulin ja mida tegema hakkan. Lapsed olid vanuses 3-6 aastat, poisse ja tüdrukuid võrdselt, kokku 20 last. Palju oli erinevatest riikidest lapsi – Itaaliast, Türgist, Horvaatiast, Slovakiast ja Serbiast. Lasteaias kehtis kindel reegel – rääkida võib ainult saksa keeles. Õueala oli lasteaial piisavalt suur, et oleks ruumi end tühjaks joosta. Vahva oli see, et lapsed said õues maalida ning seda võimalust kasutati usinalt. Söögi ajal tõstis laps endale ise portsjoni ette, siis oli kindel, et taldrik tühjaks söödi. Ette võis tõsta ka näiteks ainult kolm hernest. Toidunõud tõi käru pealt laps ise, samuti viis mustad nõud tagasi.

Lapsed harjusid minuga kiiresti ja edasistel päevadel kutsuti mind kohe mängima või istuti sülle, et juttu rääkida. Ühel päeval vaatasime atlasest, kus asub Eesti ja otsisime ka teised maad üles, kust lapsed pärit olid. Põnev!

Lastega koos õnnestus käia ka kontserdil. Hämmastav oli see, et kuulati nii rahulikult, ja puuetega lastesse, kes olid samal kontserdil, suhtuti täiesti tavaliselt. Ka meie ühiskonnas võiksid puuetega lapsed olla rohkem koos nii öelda tavaliste lastega, et ei tekiks vööriti vaatamist ja -suhtumist.

Samal nädalal viidi mind ühte vanemasse lasteaeda ekskursioonile. Õueala oli seal eriti vahva, nagu džungel – seal elavat isegi rebased ja jäneseid.

Teine töönädal

Õpetasin lastele eesti keeles numbreid ja lasin kõigil, kes oskasid, lugeda teistele ette numbrid ka oma emakeeles. Nalja ja naeru oli palju, keel kippus sõlme minema, aga samas saime kõik targemaks. Lasteaeda oli puhkuselt naasnud ka ainuke meesõpetaja. Lastel elevust ja jutustamist kui palju. Arvan, et meesõpetaja aitab lapse jaoks, kellel kodus isa ei ole, täita olulist tühimikku. Ka meil

Eestis võiks meestöötajate osakaal lasteaedades oluliselt suurem olla. Kuid ilmselt ei ole makstav palk piisavalt motiveeriv ja nii mõnigi kardab, et ei saa lastega hakkama.

Sel nädalal jutustasin lastele Eestist ning maitsesime „Mõnusat maiust“, mis neile väga meeldis. Tutvustasin ka meie rahvariideid, rääkisin laulu- ja tantsupidudest, näitasin pilte Saaremaast. Alguses ei mõistnud sisemaa lapsed, mis see saar on, kuid kui õpetaja selgitas, siis vähemalt suuremad poisid-tüdrukud said aru. Tutvustasin neile ka laulumängu „Kaks sammu sisse poole, kaks sammu välja poole“. Nalja ja naeru oli palju!

Eestis oli 26.04 „pronksiöö“. Hirm tekkis, kas saab koju. Et toimuvaga kursis olla, jälgisin pidevalt uudiseid.

Viimane töönädal ja kojusõit

Nädala alguses veetsin päeva mägedes. Kirjeldada on seda elamust raske, ma pole lihtsalt nii sõnaosav, et neid vaateid, mõtteid, tundeid sõnadesse vormida.

Eelviimase tööpäeva hommik tundus kuidagi nukker. Lapsed teadsid, et hakkam varsti ära sõitma ja seda enam tahtsid nad minuga koos olla ja mängida. Viimasel päeval tegid lapsed mulle kingituse ja kui nad kõik kallistamas käisid ja head kojujõudmist soovisid, tikkusid pisarad vägisi silma. Päev läbi joonistati mulle mälestuseks pilte ja paluti minult samuti mälestuseks joonistusi. Kurb oli lahkuda!

Terve praktika vältel ei tundnud ma kordagi, et oleksin hädas olles ilma abita jäänud. Mulle anti juba esimesel päeval kõik vajalikud telefoninumbrid ning teadsin alati, kelle poole abi saamiseks pöörduda. Kuressaare Ametikooli projektijuhi poolt tehtud ettevalmistused olid põhjalikud ja hajutasid kõik hirmud.

Mida soovitan teistele, kes kahtlevad, kas minna välispraktikale või mitte? Kindlasti tuleb minna. Keeleoskuse pärast pole vaja karta, sest alati aitavad viiped või kehakeel suuremast hädast välja. Seda kogemust, mille välispraktikal saab, ei asenda aga miski, ning aja möödudes muutuvad saadud kogemused veel paremaks.

INGLISMAA

Autor: RIINA ÕUN

Praktikale saatja:

Eesti Kunstiakadeemia

Praktikaettevõte: James Taylor & Son

Eriala: nahakunst

Praktika kestus: 4 kuud

Praktikakohta otsisin ligi aasta. Küll oli raskusi kontaktide saamisega jalatsidisaini valdkonnas, paljud firmad ei olnud huvitatud praktikandi võtmisest ning viivitasid sellest teatamisega. Suvel Euroopas reisisid sattusin Veneetsias juhuslikult sisse astuma ühte pisikesse kingsepatöökotta, mis oli täis fantaasiarohkeid kingamudeleid. Töökoja perenaisega arenenud vestluse tulemusena kutsus ta mind samal pärastlõunal proovipäevale ning pakkus sügisest enda juures assistendi kohta. Kokku sai lepitud neljakuune praktika alates detsembrist ning septembri alguses ostsin ära ühe otsa lennupileti läbi Londoni Veneetsiasse. Kui oktoobrikuus kingadisainerilt oma praktikalevõtu kinnituskirja palusin, teatas ta kohaliku assistendi leidmisest ning mind polevat talle enam vaja. Kingameister ei pakkunud mulle seejuures ühtki lahendust ega kontakti, kelle poole pöörduda uue praktikakoha leidmiseks. Lennupilet oli juba olemas, nii et selle raiskumise vältimiseks hakkasin kibekiiresti uut praktikakohta otsima – Itaalias, Suurbritannias või kustahes mujal Euroopas. Suheldud sai paari Londoni firmaga, kes olid küll abivalmid, kuid võimetud mind tol hetkel praktikale võtma. Olukord tundus juba üsna lootusetu. Lõpuks otsustasin nõ pea ees tundmatusse hüpata. Vaatamata praktikakoha puudumisele saabusin Londonisse, et kohapeal uusi võimalusi otsida.

Oma ainsa Londoni tuttava juures peatudes seadsin teisel päeval sammud töökotta, mille direktoriga varem läbirääkimisi pidanud olin. Minu kohaleminek mõjus positiivselt ning kahe kingafirma peale hakkas midagi arenema. Kuu aega hiljem alustasin oma praktikat – kaks päeva nädalas Londonis „James Taylor and Son“ ortopeediliste jalatsite töökojas, kaks päeva 200 km linnast väljas kingadisainer Caroline Groves'i juures.

James Taylor and Son

Esimest päeva Londoni töökojas olles tundus naljakas meenutada, kuidas ma poolteist aastat tagasi esmakordselt Londonit külastades kogemata sinna sattunud olin, omatehtud kingade pilte näitasin ning mulle selle ruumides ning salakambrikestes ekskursiooni tehti. Siis ei osanud ma veel aimatagi, et tulen kunagi sinna praktikale. „James Taylor and Son“ kauplusega töökoda asub Põhja-Londonis, Baker Streeti uhkes naabruses. Kui muidu on kogu Londonis inglaste arv sisserännanutega võrreldes juba vähemuses, nii et mõnikord on lausa raske Inglismaa põliselanikke kohata, olid sealsed palgalised eranditult kohalikud. Naljakas oli see, kuidas kaks korda päevas kõik töötajad kindlal kellaajal samaaegselt teed jooma asusid, kusjuures inglaseks olemine tähendas automaatselt ainult piimaga tee

eelistamist. Kaupluse klientide hulka kuulusid põhiliselt lordid ja krahvid, keda Inglismaal jalaga segada, ja kes vähestena endale selliseid kalleid käsitsivalmistatud ortopeedilisi jalatseid lubada saavad.

Minu eelnevalt kokkulepitud tööülesanded hõlmasid sõltuvalt vajadusest kogu töökoja piires erinevatel tööprotsessidel assisteerimist. Olles õppinud disaini ning samas ka jalatsite käsitsivalmistamist, kujutasin ette oma ülesandeks olevat meistrite abistamist kingategemise igas staadiumis. Esimesel päeval pidin poes jõuluehteid maha võtma. Teisel päeval pandi mind koos teise uue praktikandiga keldri seinalt hallitust küürima. Kiviseinu ning nende külge kinnitatud plastikplaate ei olnud keegi nende paigaldamisest saadik kordagi puhastanud. Arutasime kaaspraktikandiga, et ilmselt on see mõeldud meile mingi katsena, mille edukale sooritamisele peaks järgnema kingategemise hämaratesse saladustesse pühendumine. Seni oli praktika õpitud erialast üsna kaugele jäänud. Hiljem täienes tööülesannete nimekiri jalatsiparanduse, viimistluse ja rohkem erialaste ülesannetega. Siiski koosnes mu erialapraktika iga kahe nädala tagant täisvarustuses – maski, prillide ja kummimütsiga – küürimisest. Ei aidanud ka protestimine – saamaks aimu igast töökoja tegevusvaldkonnast kuulus mu töökohustuste hulka ka suurpuhastuse läbiviimine. Tulevastele praktikantidele soovitan oma tulevased tööülesanded enne praktika algust põhjalikult välja uurida ning analüüsida.

Caroline Groves

Kahel päeval nädalas kiirustasin varahommikul rongile ning sõitsin 200 km kaugusele Londonist läände, kuni aknast paistsid vaid põllud ja lambad. Caroline Groves tuli mulle autoga rongijaama vastu ja me sõitsime läbi metsatukkade ning väikelinnade kuue majaga külakesse, mille keskuseks oli punane telefoniputka ja sama punane postkast. Caroline'i töökoda ning eluruumid asusid pooleldi alles renoveeritavas hiiglaslikus vanas talumajas. Pööningul asuv töökoda oli väga mõnusa, loova õhkkonnaga. Ühes nurgas lebas hunnikute viisi imekauneid luksusnahku, teises igasugu muid tarvikuid, pilte aastatega valminud teostest, kus oli tunda tõeliselt kõrget kvaliteeti.

Kui "James Taylor and Son" keskendus pigem konservatiivsete ortopeediliste jalatsite tootmisele, siis Caroline Grovesil leidis kauneid, moekaid ning fantaasiaküllaseid jalatsidisaine. Aegajalt andis ta mulle vastutusrohkemaid ning erialasemaidki tööülesandeid – aitasin kingapaari liistule tõmmata,

stantsisin nahale mustrit või viimistlesin valmiskinga ääri, kuid juhatus ka, et pidin vaid kõik nahad ja paelad värvijärjekorda seadma ning tundide viisi ajakirjadest kingapilte välja lõikama ja kaustikusse kleepima, nii et tööpäeva lõpuks käis mu pea kummiliimist kergelt ringi.

Kohalik elu oli õhtuti koondunud vana klassiruumi meenutavasse külakõrtsi, mis nägi välja täpselt nagu Briti mängufilmi tegevuspaik – täis põliseid inglasi, kes ajasid juttu aasta kartulisaagist, arutasid, kust saada linnutiibu kingadele kinnitamiseks, klatšisid Barbadosele nädalaks puhkama sõitnud naabrimeest ning kirusid poolakaid, kes olevat juba kogu Britannia vallutanud.

Teised kingategijad

Praktika jooksul püüdsin külastada teisigi kingadisainereid ning -ettevõtteid. Kohtusin Jaapani päritolu iseseisva kingadisaineri Maiko Dawsoniga ning praktiseerisin kohalikus balletisusside vabrikus „Freed of London“.

Kahe päeva jooksul tegin kohalike meistrite abiga valmis paari balletisusse. Nende valmistamisel seisneb trikk selles, et alguses liistule tõmmates on vooder pealpool. Kinnitused ja õmblused tehakse inimsööjaliku välimusega masinaga, päkale pannakse viis kihti tugevdusmaterjali, vaheldumisi tsemendilaadse pastaga, ning siis pööratakse suss pahupidi, ehk vooder sissepoole. Balletisussid tõmmatakse tagasi liistule ning jäetakse ööseks ahju. Järgmiseks hommikuks on kinganina juba nii kõvaks tahenenud, et jääb üle vaid susside ülemisse äärde kaunistusriba õmmelda. Kogu protsess erineb märkimisväärselt tavajalatsite valmistamisest ning mul oli väga huvitav midagi hoopis uut proovida.

Oma kollektsioon

Üldiselt kippus paraku olema nii, et praktika juhendajad ei osanud minuga õieti midagi peale hakata ning suunasid erialavälilistele töödele, mis iganes tegemist vajas. Õnneks seadsin ise endale eesmärgiks väikese eksperimetaalkingakollektsiooni loomise, praktiseerides nii varem omandatud oskusi kui ka uute meistrite kõrvalt õpitut. „James Taylor and Son“ poepoolt leidsin varvassokkide eksponeerimiseks mõeldud liistumudeli, mis väikese ümberkujundamise tagajärjel sai aluseks mu eraldi varvastega kingade mudelile. Kogenud meistrid vaatasid algul väga skeptiliselt pead vangutades minu eksperimetaalset tegevust, kuni õnnestunud ning igati töötav tulemus üllatas neidki.

Elu Londonis on päris kallis ning Leonardo stipendiumist tuli aegajalt puudu, nii et pidin omale ka kõrvaltöö pubis otsima, töötades tihtipeale lausa seitse päeva nädalas. Ometi jätkus energiat vabadel hetkedel Londonis ringivaatamiseks ning suurlinnaeluga tutvumiseks – elasin ma ju ühes oma lemmiklinnas!

“ Kokkuvõttes tõi julge pea ees tundmatusse kohta hüppamine mulle edu. Ehkki praktika tihtipeale ei vastanud oodatule, sain siiski olulise elukogemuse, õppisin ebameeldivast olukorrast enda jaoks midagi positiivset leidma ning stažeerimise tulemusena valmis väike kingakollektsioon. Välismaal omapead elamine õpetas mind toime tulema erinevate eluliste olukordadega, nagu näiteks enese võõrsil sisseseadmine, elukoha ning kõrvaltöö leidmine.

Armastus selle imelise suurlinna vastu innustas mind peale praktika lõppu Londonisse tagasi pöörduma – otsima sellest kõigi võimaluste linna-
nast enda suurt **VÕIMALUST**. ”

PRANTSUSMAA

Autor: KERT KOKAMÄGI

Praktikale saatja: Rakvere Ametikool

Praktikaettevõtte:

Belmonte et Fils

Eriala: keskkonnatehnika lukksepp

Praktika kestus: 4 nädalat

Kõik sai alguse juba siis, kui kandideerisin Rakvere Kutsekeskooli keskkonnatehnika lukksepa erialale. Eriala tutvustamisel mainiti, et parimatel õpilastel on võimalik sooritada oma praktika mõnes välisriigis. Sel hetkel käis jutt eelkõige Soomest või Rootsist. Mõtlesin juba siis, et praktika mõnes välisriigis oleks küll asi, mida tahaks kogeda. Kahe ja poole aasta pärast see juhtuski...

Oktoobris selgitati välja 4 õpilast, kes üheks kuuks Prantsusmaale Leonardo da Vinci projekti raames oma praktilisi oskusi täiendama pääsesid. Üheks neist olin mina. Esmalt ei suutnud uskuda, et lõpuks on see tõesti käes, millest olin juba ammu unistanud.

Enne minekut tuli end loomulikult kurssi viia kohalike kommete ja keelega. Keeletunnid toimusid meil 2 korda nädalas. Õppisime põhilisi viisakusväljendeid, numbreid ja enese tutvustamist. Paralleelselt keeletundidega toimusid ka kokkusaamised projektijuhiga. Igaüks sai valida endale sobiva praktikaettevõtte.

Ja viimaks saabuski tähtis päev. 19. jaanuaril sõitsime Tallinna lennujaamast välja. Sealtsuundus lennuk edasi Amsterdamisse, kus toimus ümberistumine. Lennujaamas pidime koguni jooksma, et ühest lennuväravast teise jõuda. Lõpuks peale 5 tunnist lendamist maandusime Toulouse'i lennujaamas.

Suundusime kohe õpilaste hostelisse, kus elasime kogu selle kuu. Kuna jõudsime kohale laupäeva õösel, siis oli meil pühapäev vaba. Sellel päeval tegime esimest tutvust linna ja kohaliku transpordiga. Selgus, et kasulik on osta kuupilet, millega saab sõita nii metroo kui ka bussiga. Pärast seda suundusime otsima poode. Leidsime suure tänava, mille pikkus võis olla kilomeeter ja see oli kõik vaid poodide päralt. Aga kuna oli pühapäev, siis olid kõik suuremad poed kinni. Avatud oli vaid mõni väiksem toidupood.

Esmaspäeval suundusime kohalikku kooli kohtuma ettevõtete juhtidega. Ülemused võtsid meid sealtsuundusime igaüks oma praktikaettevõttesse. Seal seletati meile ära, mis kell ja kuidas peab tööle tulema. Algus oli väga hirmutav, sest juhiseid jagati prantsuse keeles käte ja jalgadega. Kodutee tuli juba endal üles leida. Loomulikult anti juhised, kuidas minna, aga esimene kord oli ikka võõras. Järgmisel päeval suundusime juba otse töökohtadele. Esimesel nädalal töötasin brigaadis, kus oli peale minu veel 2 meest. Mõlemad rääkisid ainult prantsuse keelt. Õnneks ei tekkinud kordagi sellist olukorda, et ma poleks saanud aru, mida pean tegema. Alguses anti mulle

selliseid lihtsamaid ülesandeid. Teisel nädalal olin juba uuel objektil ja ka kollektiiv oli uus. Seekord sattus mu kaaslaseks ülemuse poeg. Temaga koos töötasin ma ka lõpuni. Õnneks rääkis tema inglise keelt ja tänu sellele oli meil jututeemasid küll ja veel. Teisel nädalal tegin mõningaid töid juba täiesti iseseisvalt. Kahel viimasel nädalal olin nagu üks neist, tegin samamoodi tööd nagu teised töölised. Hakkasin tasapisi ka prantsuse keelest aru saama, kuid rääkimisega oli küll veel probleeme. Viimasel nädalal veetsime ühe päeva kohalikus koolis koos sealsete õpilastega ja võtsime osa nende praktikast.

Vaba aega oli meil piisavalt. Esimesed uued tutvused löime kohe ühiselamus. Sinna olid kokku tulnud õpilased üle maailma. Ühiselamus toimusid igaõhtused võistlused piljardis ja lauatenнисes. Võimalus oli kasutada ka jõusaali ja arvutiklassi.

Teisel nädalavahetusel viis Pierre, kes oli meie kontaktisik Prantsusmaal, meid ühte vanasse lossi. Ta korraldas meile ka ekskursiooni, et tutvuksime natuke Prantsusmaa looduse ja kultuuriga. Õhtul suundusime juba ööelu uurima. Selgus, et prantslased on väga rahulikud ja sõbralikud inimesed. Põhjamaa inimestele võivad nad tunduda natuke ebameeldivad, sest rääkides seisavad nad sulle lähemal või peaaegu sinu vastas. Mitte kordagi ei tekkinud meil kohalikega mingeid tülisid ega probleeme.

Kolmandal nädalal otsustasime sõbraga minna Püreneedesse suusatama. Kuna mäed asusid umbes 200 km kaugusel, pidime sinnajõudmiseks kasutama rongi. Veetsime mägedes terve päeva. Järgmisel päeval olid jalad mäesuusatamisest kanged, kuid asi oli seda väärt. Tahtsime sinna veel tagasi minna, aga kahjuks ei jõudnud enam. Kindlasti oli see elamus, mida iial ei unusta.

Viimasel õhtul läksime koos kohalikega meie viimasele peole. See oli pidu, mida samuti ei unustata. Öö jooksul käisime mitmes klubis ja meelelahutusasutuses. Tantsisime, laulsime ja võtsime sellelt õhtust viimast. Järgmisel hommikul tuli hakata kiirelt koristama ja asju pakkima, kuna ees ootas tagasitee kodumaale. Viimasel hetkel tekkis selline kõhklusmoment, et kas tahan üldse tagasi minna. Kuid olime siiski kohustatud koju naasma ja eks väike koduigatsus oli juba ka hinges.

Lõpetuseks võiks öelda, et see praktika on mind täiesti muutnud. Minust on saanud inimene, kes julgeb vastu võtta uusi väljakutseid või algatada ise midagi. Kindlasti muutus ka mu võõrkeelte oskus palju paremaks. Inimestega suhtlemisel ei tunne ma enam sellist barjääri nagu varem. Ei saa mainimata jätta, et õppisin ka uusi töövõtteid ja materjale. Kui mul avaneks võimalus minna sinna tagasi, siis ma ei kahtleks ka. Vastus oleks JAH.

Kõik, kellele avaneb selline unikaalne praktikavõimalus, peaksid seda kindlasti kasutama. See muudab teie elu, ja kindlasti mitte halvemaks.

HISPAANIA

Autor: RAIN REITEL

Praktikale saatja: Rakvere Ametikool

Praktikaaettevõte:

restoran „Bodegaz Mezquita“

Eriala: kokk

Praktika kestus: 5 nädalat

Tere!

Mina olen Rakvere Ametikooli koka eriala neljanda kursuse õpilane Rain Reitel. Ma sooritasin välispraktika Hispaanias Cordoba linnas restoranis nimega Bodegaz Mezquitas.

Minul ja mu 5 kursusekaaslasel, kes samuti said Hispaaniasse praktikale, sujus reis toredasti, kuni Malaga lennujaamas juhtus midagi ootamatut. Meil pidi vastas olema praktikat korraldanud Academia Cordoba töötaja või bussijuht, kuid lennujaama ei ilmunud kedagi. Alguses arvasime, et küllap jäävad lihtsalt hiljaks, kuid tunni möödudes otsustasime ise kontakteeruda, mis aga kahjuks ebaõnnestus, lihtsalt ei saanud kellegagi ühendust. Seejärel helistasime Eestisse ning pidasime nõu oma projektijuhiga. Otsustasime minna hotelli, üritasime leida lähima ja odavama. Õnneks polnud keegi meie seltskonnast paanikas, vaid hoopis ootusärevuses, et mis nüüd küll juhtuma hakkab. Seiklused olid meile kõigile väga teretulnud. Järgmisel hommikul ebaõnnestus ka teine katse partnereid kätte saada. Meie aga ei lasknud pead norgu ning läksime Malaga linnaga tutvuma. Tuju tegi paremaks Vahemere äärne soe kliima. Lõpuks saime ühendust inimestega, kellega meil praktikaleping oli. Selgus, et nad olid segi ajanud meie saabumiskuupäevad, arvasid, et tuleme 19. asemel 20. oktoobril.

Kui Cordobasse jõudsimme, heitsid kõik kohe magama. Oli olnud pikk ja väsitav päev. Hommikul avastasid üllatusega, et meie elukoht oli suurepärane — klassikaline Hispaania maja, valged seinad, marmorpõrand ja mõnus hubane keskkond. Parim oli aga see, et maja asus vanalinnas ning töökohtani oli kõndida vaid 15 minutit.

Esimesel päeval näidati meile töökohtade asukohti ning anti teada, millal algab järgmisel päeval tööpäev. Minu esimene tööpäev algas kell 11. Kui astusin esimest korda oma uue töökohta restorani kööki, siis imestasin, kui imepisi see oli. Lausa hämmingut tekitas, et seal töötas korraka 3 kokka ja nüüd ka mina. Mulle tundus see võimatu, et nii väikeses ruumis saavad 4 inimest oma askeldusi teha. Kui aga läks tegutsemiseks, sain aru, et see polegi nii võimatu. Kõik toimis täitsa edukalt ja saal oli kogu aeg rahvast täis. Menu peitus selles, et inimeste vahel toimus hea meeskonnatöö ning omavahelised suhted olid head, kordagi polnud õhus tunda pinget. Tööpäevad möödusid lõbusalt ja laululiselt. Algul tundsin end natuke erakuna, aga aja jooksul kohanesin ja hakkasin isegi nende naljadega kaasa minema ning ka ise naljatlema. Kord maskeerisin end töö ajal zombiks, mis pakkus neile palju rõõmu. Selle jaoks läks vaja ohtralt kätekuivatuse paberit, mille mässisin endale ümber,

egin silmaaugud ja olingi niiõelda kostümeeritud. Mida veel paremat tahta, kui töö ja vile käivad käsikäes.

Mulle meeldis, et kõik töötajad käisid alatihti vaatamas, kuidas mul läheb ning üritasid suhelda nii palju kui võimalik. Kahjuks oskas vaid üks inimene inglise keelt, tema nimi oli Jose Louis. Teistega suhtlesin kehakeeles ning üritasin oma vähest hispaania keele oskust proovile panna.

Töölalasel hakkasin mõistma, milline on üks Vahemere köök. Põhimärksõnad on fritüür, oliivõli ning *patatas fritas*. Isiklikult mulle meeldisid *salmorejo* ehk külm supp ning erinevad mereannid.

Vabal ajal tutvusime võimalikult palju Hispaania kultuuri ja eluga. Käisime kahel väljasõidul Sevil-lase ning Granadasse. Granadas asub Hispaania üks tähtsamaid vaatamisväärsusi Alhambra, mis on tohutult võimas ehitis. Jäin sõnatuks, kui nägin Granada katedraali, mida võiks isegi võrrelda Jumala-ema kirikuga Pariisis. Vastupidiselt päikeselisele Seviliale oli Granadas külm. Rentisime seal rattad ja sõitsime ringi parkides, mis olid täis rohelist ja ilusaid lilli.

Hispaanias viibides sain tunda, mida tähendab olla teistsugune. Sealsed mehed on pikemate juus-tega, mis on alati kaetud geeliga. Mulle selline asi kohe üldse ei istunud, endal ajasin juuksed üldse maha, samuti ka klassivennal, selle palavusega oli nii mugavam. Tänaval käies jälgiti mind pidevalt, üks turist isegi hoidis oma kaamerast tugevasti kinni. Algul tekitas see ebamugavust, et teistele hirmujudinaid peale ajasin, kuid sellega harjus ning peamine oli ju, et mina end hästi tunneks, seega ma ei hakanud nende pärast juukseid tagasi kasvatama.

Hispaanias veedetud aeg pani mind mõistma, et mitte keegi ei tohiks lasta end mõjutada eelarvamustest. Mu silmaring laienes ning õppisin tundma teist kultuuri ja selle läbi arenes ka maailmapilt. Seal elades õppisin arvestama rohkem teiste inimestega ning kindlasti ka seda, et kõik inimesed ei ole selle temperamendi ning viisakustavadega nagu eestlased. Inimesed on nagu raamatud. Nimi ja välimus võivad olla tundmatud, aga sisu sellegipoolest väga huvitav ja meeldiv. Olen väga rahul, et mul oli võimalus osaleda Leonardo da Vinci projektis.

TAANI

Autor: JANE KIIMA

Praktikale saatja:

Järvamaa Kutsehariduskeskus
(end. Paide Kutsekeskkool)

Praktikakohad vahendas:

Alborg Technical College

Eriala: veokorraldus

Praktika kestus: 10 nädalat

Paide Kutsekeskkoolis veokorraldajaks õppides avanes mul võimalus minna praktikale Taani. Alguses ei olnud ma välismaale minekust eriti huvitatud. Ma polnud varem mitte kunagi Eestist väljas käinud ja sellepärast oli ka hirm suur. Mõtlesin hoolega, arutasin lähedastega ja täna ei kahetse ma üldse, et läksin.

Enne Taani minekut oli vaja palju tööd teha. Kartsin kõige enam, kas ma ikka saan inglise keelega hakkama. Aga tänu keeletundidele ja õpetajate abile läks asi oodatust paremini.

Lahkumise päev oli kõige raskem, sest esiteks polnud ma kunagi perest eemal viibinud ja teiseks kartsin väga lennukisõitu. Kuid kõik läks õnneks hästi. Oli erakordne tunne näha maailma kõrgelt õhust. Meie reisi marsruudiks oli Tallinn – Kopenhaagen – Arhus. Kui kohale jõudsime, oli lennujaamas vastas meie juhendaja. Mõtlesin huviga, milline võiks olla minu uus kodu. Aga suureks üllatuseks oli see väga kena ja hubane koht. Toad olid nagu mingis uhkes hotellis. Kõik oli olemas – telekas, internet, mugav voodi. Ka ajaveetmisvõimalusi oli erinevaid ja sellist probleemi, et midagi pole teha, ei tekkinud. Näiteks väga positiivne oli, et sai tasuta kasutada jõusaali. Arhus oli väga huvitav, kena ja mitmekülgne linn, aga ka väga erinev võrreldes mis tahes Eesti linnaga. Palju oli poode, üritusi, ilusaid kohti ja meelelahutust.

Minu praktika oli mitmekülgne. Tänu väikesele segadusele sain ma enda praktikast poole rohkem kui keegi teine. Sain peaaegu tervikuna näha ühe kauba veo protseduuri. Viibisin mõnda aega firmas Arctic Container Operation A/S, kus ma sain proovida kaupade vastuvõtmise tööd ja näha, kuidas käsitletakse ohtlikke veoseid. See oli suur laevafirma mere ääres, kus töötajad olid väga sõbralikud ja toredad. Ma kartsin alguses väga, sest pidin üksi hakkama saama võõras kohas ja võõras keeles. Aga ma suutsin iseennastki üllatada.

Lisaks sain ma veel laotöös oma oskusi proovile panna. Firma Danske Fragtmand laos töötades õppisin, kuidas kaupu laost leida, komplekteerida ja õieti pakkida. Seal oli väga tore ja lõbus, sest vahepeal sai kaastöötajatega naljagi visatud.

Praktika lõpuks jõudsin ma firmasse Air Truck Sea, kus ma tegelesin päris oma erialaga. Palju oli pabereid ja iga päev ikkagi sama töö. Peab tunnistama, et natuke raske oli kaubaveo paberitega võõral maal tegeleda, sest töö käis siiski paljuski taani keeles. Aga ma õppisin seal palju.

Kõik ettevõtted, kus mina praktikal käisin, olid väga korralikud. Eriti oluline oli seal töötajate turvalisus. Olen tänulik kõikidele inimestele, kes mind aitasid, juhendasid ja õpetasid. Nad olid nii lahked, kannatlikud ja eelkõige sõbralikud. See kõik kergendas välismaal praktikal viibimist. Igas firmas viis keegi mind väikesele tutvumissõidule, näitas midagi huvitavat Arhusi linna kohta. See oli neist väga kena.

“ Kokkuvõtteks võin öelda, et praktika Taanis oli mulle väga kogemusterohke. Ma ei kahetse, et seal käisin, pigem vastupidi - kahetsen, et ma nii kaua mõtlesin selle üle. Ma sain väga head keelepraktikat, mille üle rõõmustan kõige enam. Muidugi oli palju ka raskeid hetki, sest koduigatus oli vahepeal väga suur. Ma ei arvanud kunagi, et ma julgeksin suhelda kellegagi teises keeles, sest ma kartsin alati kõike. Aga tänu sellele praktikale tõusis isegi minu enesehinnang. Ka tavaline õpilane suudab ja saab, kui vaid tahab!

Nüüd tagasi olles ja oma elu elades tunnen vahepeal väikesest Arhusi linnakesest isegi puudust. Mitte kunagi varem ei ole ma mõelnud välismaal elamise peale, aga tänu sellele kogemusele ei kardaks ma enam võimaluse tekkides minna. Mul on hea meel, et siiski julgesin välispraktikast osa võtta. Isegi kui oli raske, sain ma sellest praktikast endale palju head. Olen julgem, enesekindlam ja eriti tähtis on minu jaoks see, et õppisin nägema maailma teist moodi ja väärtustan oma elu ja lähedasi palju rohkem.

SAKSAMAA

Autor: TIIVE SÄRE

Praktikale saatja:

Räpina Aianduskool

Praktikakoha vahendas:

Staatliche Berufsbildende Schule 5 Erfurt

Eriala: floristika

Praktika kestus: 3 nädalat

29. juuni varahommik Tallinna lennujaamas. Õnnelikult rasketest reisikohvritest lahti saanud, oli mul aega lennujaamas kohvi juua ja üles leida kõik 8 inimest, kes pidid Erfurti praktikale minema. Lennuki väljumisel tekkis väike viivitus – kes teab, kas keegi oli puudu või üle, kuid lõpuks võis lend alata. Frankfurdi lennujaamas õnnestus peale mõningat sebimist leida rongijaam ja õige perroon. Kaks ja pool tundi rongisõitu läbi Saksamaa ja Erfurtis võttis meid vastu Anke tumepunaste mahlakate kirsidega. Igaüks sai ühistranspordi plaani ja piletautomaadist nädalakaardi. Seejärel sõitsime trammiga majutuskohhta hr Mülleri juurde – lõpuks ometi kohal.

Uus päev viis meid kõigepealt tutvuma kooli, linna ja tulevaste praktikakohtadega. Praktikakohtad jagati loosiga ja õhtuks oli kõigi saatus selgunud. Järgmisel päeval pakuti meile veel töö asemel Erfurti vaatamisväärsusi. „Egapark on ilusaim park Saksamaal“, reklaamib voldik. Ja neil on õigus. Usun koguni, et see on üks ilusamaid maailmas. Võimsad peenrad oma värviliste lillemustritega, kasvuhooned troopiliste liblikatega, roosid, lavendlid, skulptuurid, atraktsioonid lastele ja 272 meetrine vaateplatvorm, kust avanes suurepärase vaade Erfurti linnale ja Tüüringimaale. Ka linn ise õilmitses. Rõdukastides, konteinerites, parkides, kanalitel – kõikjal loksasid lilled.

Kolmandal päeval läks asi tõsiseks, sest käes oli esimene praktikapäev. Kahe floristi praktikakohaks oli määratud Röhn Blumenservice. Kuna see asus linnast väljas, tuli algul sõita trammiga ja siis veel veidi bussiga. Firma tegeles kimpude hulgi valmistamise ja nende turustamisega tanklates. Müügiks saadeti veel üksikult pakitud roose ja alusele paigutatud keraamilisi kujakesi – nad ise nimetasid neid kinkeartikliteks. Esimesel hommikul oldi meil majutuskohas vastas, et tee kätte näidata. Jõudsimme kohale pool 8, kuid töö oli alanud juba kella seitsmest. Kõikjal oli lillede, kimpude ja paberite virvarr. Alustuseks näidati kätte gerberate traatimine. Traaditi neid päeva jooksul aga mitmeid tuhandeid.

Lillekimpusid valmis kolme näitsiku käte vahelt kui imeväel. Teisel pool riieid valmistati kimpudele paberist „seelikud“ – erivärvilisi, voldilisi ja lainelisi. Kõik käis kiiresti, kiiresti. Korralikule ja täpsele teostusele eriti rõhku ei pandud, kuid kimbu üldmulje sai rõõmus ja pretensioonitu. Uurisime välja, et päevas teeb üks naine kuni 300 lillekimpu, nädalas viiakse selliseid kimpe müügile aga 2300.

Müümata jäänud ja närtsinud kimbud saadetakse tagasi. Need harutatakse lahti, kasutuskõlblikud osad nagu niinest lehvid ja sisalist raamid lähevad taaskasutusse, ülejäänud surutakse prahikot-

tidesse. Algul tundus tagasitulnud kimpude kuhi ehmatavalt suur, kuid veidi arvutades küündis see üldtoodangust kõigest 2-3 %-ni. Juba esimestel päevadel haarati meidki kaasa hoogsasse töötegemisse. Saime proovida nii gerberate traatimist, kimpudele paberseelikute meisterdamist, rooside pakkimist ja niinest lehvide keeramist. Algus oli uudne, huvitav ja ka eriline, sest meil Eestis seda tüüpi firmasid ei ole.

Esimese nädala lõpetuseks ootas kõiki praktikante reis Weimaris. Sinna sõitsime rongiga, kaasas õpetajad Anke ja Reinhard. Päev oli tihe ja kuulata-näha igal sammul palju. Alustuseks jõime kõik suure kruusi kohvi kenas tänavakohvikus, taustaks mängimas tänavamuusikud. Kuna Weimar on Goethe linn, oli enamus paiku selle mehega seotud.

Käisime vanalinnas, ajaloolises surnuaias, anglikaani kirikus, Ilmi pargis, sõime välikärust müüdavat Weimari praevorsti, mis pidi lausa kohustuslikult linnaekskursiooni juurde kuuluma. Nägime aukartustäratavalt kõrget hõlmikpuud, mis ulatus kolmekorruselise maja kõrgusele, ja haljasaladel õitsevaid uhkeid täakliiliaid.

Taas esmaspäev ja teise praktikanädala algus. Tegime veidi tuttavat gerberate traatimist, siis niinest lehvide keeramist mitmel erineval moel, kuid järgmine päev üllatas meid hoopis uue tööga. Kleepisime keraamilistele loomadele kaunistuseks kunstlilli juurde, puistasime näpuotsaga sisalit selle kompositsiooni ümber ning pakkisime kõik läbipaistvasse fooliumisse. Algus oli üsna köitev. Inglid, tibupojad, teod ja konnad said ümber küll lehti ja lilli. Kui kaunistamisele tulid keraamilised lehmad, oli kasutada olevate kunstlillede varu jäänud üsna kesiseks ja ka fantaasia otsakorral. Kleepisime jääke ümber lehmade ja olime õhtuks üsna tüdinud.

Tiefthali küla, kus asus meie praktikakoht, tundus olevat ettevõtlike inimeste asula. Siin oli puukool, mille müügiplatsil me peale praktikapäeva lõppu taimevalikut uurisime, ja muidugi meie praktikakoht. Tänu selle omanikule oli meil võimalik külastada ka samas külas elavaid ja töötavaid kunstnikke. Skulptor Christian Pascholdi skulptuuridega kaunistatud siseõu ja stuudio oli muljetavaldav, tekstiilikunstnik Monika Besser tegi imepäraseid ja peenelt töödeldud tekstiilpilte ning tema abikaasa kloun Helmi oli meile lahkesti nõus pildistamiseks poseerima.

Praktikakohas enam nii mitmekesine ei olnudki kui väljaspool seda. Pakkisime roose, keerasime niinest lehve ja pöörasime aeg-ajalt igatsevaid pilke kimbutegijate poole. Tahtsime ka seda tööloiku oma käega katsetada, aga kuna keegi meile kimbutegemise võimalust ei näinud pakkuvat, siis nihkusime ise kimbutegijatele lähemale. Küsisime, et kas võib proovida, ja saimegi valmis oma esimesed Saksamaa kimbud. Edaspidi võisime juba täieõiguslikult kimbutegemises osaleda. Mis sellest, et meie ühe kimbu valmimise ajaks oli sealsetel naistel tehtud 5. Olime saanud oma praktikakohas kõik tööd ära proovida ja see oligi kõige tähtsam.

Et näha ka ühe korraliku Saksa lillepoe elu, organiseerisime end ühe meie grupikaaslase praktika-kohta. Uurisime seal sisustust, materjale ja valminud kimpe ning kaunistusi. Fotoaparaat klõpsis igal sammul. Tõenäoliselt segasime oma sebumisega tööd, kuid kena müüjanna oli sõbralik, vastutulelik ning abivalmis. Suur tänu talle!

Viimase Saksamaa nädala õhtud olid täidetud küllakutsetega. Suurejooneline grilliõhtu Silke juures ning eriti südamlikuks kujunenud aiapidu Marko vanemate kodus töid lausa pisarad silma. Reede õhtu kulus kotte pakkides ja kaaludes, et lennukile minekul ülekilosid vältida. Laupäeval veel viimane härra Mülleri hommikusöök. Seejärel pakkisime end koos kompsudega peremehe autosse, kes meid rongijaama viis. Jälle sama tee, mis esimesel päeval, kuid vastupidises suunas.

Muljetest pungil ja fotoaparaat pilte täis oli lausa rõõm uuesti tavaellu naasta. Olen õnnelik, et Leonardo projektis osaleda sain. Suur tänu Röpina Aianuskooli projektijuhile ning saksa keele õpetajale, kes meid selleks reisiks ette valmistasid. Palju tänu ka Berufsbildende Schule õpetajatele, et olime Saksamaal hoitud, kaitstud ja hellitatud.

LEEDU

Autor: HELIS VAARIK

Praktikale saatja: Haapsalu Kutsehariduskeskus

Praktikakoha vahendas: Leedu Rehabilitatsiooni ja Kutsehariduskeskus

Eriala: kodumajandus (lihtsustatud õppekava)

Praktika kestus: 2 nädalat

Pühapäeva hommikul alustasime sõitu Leetu ja Radviliškisse jõudsime pisut varem kui plaanitud. Seal jagati meid tubadesse. Mina ja minu sõbranna Liisa olime ühes toas. Esimesel korral uksest sisenedes jäi mulle ämblik silma ja kus ma siis alles hakkasin hirmust jubedalt kiljuma. Liisa aga naeris ja päästis mind hädast välja. Kohe esimesest õhtust alates kujunes meil välja tore tava kohtuda õhtuti puhkeruumis, koos teed juua ja päevasündmustest vestelda.

Esmaspäeval tutvustati meile kooli ja erinevaid töökodasid. Käisime raamatukogus koolielust filmi vaatamas. Hiljem alustasime toitlustuspraktikaga. Valmistasime muffineid ja torte, õppisime tegema biskviittainast. Ühe tordi saime maitsmiseks kaasa ka. Õhtul käisime veel erialaõpetaja Inga, Leonidi ja Liisaga Maxima poes. Seal oli nii huvitav, et pidime peaaegu õhtusöögile hilinema.

Teisipäeval tutvustasime oma kooli Leedu õpetajatele ja õpilastele. Nad olid väga hämmingus, kuna ei suutnud ette kujutada sellist suurt ja hästi toimivat kooli. Peale esitlust muutus ka kohe nende suhtumine ja nad olid hoopis viisakamad. Peale lõunat saime minna ekskursioonile kesklinna, kus oli mitmeid vanaaegseid vaatamisväärsusi ning ajalooliste sündmustega seotud paiku. Vabal ajal käisime kohvikus tutvumas kohviku menüü ja kujundusega. Oli väga tore saada teada midagi sellist, mida ei Eestis ega mujal polnud näinud. Kõige enam maitses meile Leedu jäätis ja banaaniviilud koos puuviljadega.

Kolmapäeval korraldati meile ekskursioon maavalitsusse. Räägiti Leedu parlamendist, populaarsematest ekskursioonipaikadest ja rahvuslikest pidustustest. Seal tagasi kooli poole tulles tekkis probleem, sest kõik inimesed bussi ei mahtunud. Ei jäänud muud üle, kui läksime Liisaga koos jala tagasi. Mis iseenesest oli tore, sest me ei olnud veel selles linnas varem üksi olnud. Natuke eksisime ära, aga see eest tutvusime rohkem linnaga, nägime ilusaid maju ja hooneid, lugesime silte ja nuputasime, mis mida tähendab.

Koolis oli traditsiooniks korraldada igal neljapäeval disko. See lõppes täpselt 20.30, sest õpilased peavad minema 21.00 ühikasse ja neil hakkab öörahu. Diskol olid kõik toredad, vabad ja lõbusad ning tirisid kohe ka eestlasi tantsima. Meie olime selle ajaga juba saanud mitmeid sõpru ja tuttavaid, kuna suhtlesime põhiliselt vene keeles ja vahel inglise keeles. Mõned leedukeelsed sõnad õppisid ka: *brangus* tähendab kallid; *laba diena* - tere päevast; *labas vakaras* - tere hommikust jne.

Reedel sõitsime sõpruskooli ja külastasime hobusetalli. Õpilasi oli seal igas vanuses, nii raskema kui kergema puudega. Aga nad olid üllatavalt tublid. Hobusetallis oli väga palju erinevaid hobu-

setõuge. Üks hobune nimega Briliantas hakkas Liisale meeldima. Kui Liisa tahtis teda söötma hakata, hammustas Briliantas tema kätt. Liisa ei kohkunud, tal oli hoopis kõdi.

Nädalavahetusel oli ekskursioon Palangasse. Esimene peatus oli suvitajate rannas, kus otsisime mereadru seest merevaiku. Seal käivad inimesed hommikuti varakult merevaiku kogumas ja korjavad lausa suurte ämbritega. Eriti peale tormist ilma on seda lihtsam leida. Sealt läksime suveniire ostma ja ühte toidutaresse sööma. Peale lõunasööki läksime Palangasse merevaigumuseumi.

Esmaspäeva hommikul hakkasime jälle kooli õppeklassis toite valmistama. Menüüs oli peedisupp, guljašš, toorsalat ja šokolaadimuffinid. Lõunasöögi valmistasime oma kooli poistele, kes olid meiega koos praktikal. Nemad tegelesid ehituse ja värvimistöodega. Õhtul läksime koos Liisaga võrkpalli vaatama, kuid sel ajal oli kehalise tund ja õpetaja kutsus meid ka mängima. Algul häbene-sime, kuid siis mõtlesime, et mis see siis ära ei ole! Läksime mängu ja võitsime isegi 2 korda.

Nädala keskel olime käsitöö klassis praktikal, kus õppisime simegraafiat - see on tikkimine pakse-male paberile mulineega. Tööd raamisime ära ja need jäid kooli raamatukokku mälestuseks. Õpe-taja oli väga rahul meie töödega. Meid õpetati veel väikestest paberitükkidest origamitehnikas luiki tegema, neid tuli voltida umbes 500 tükki.

Pesupesemispraktika ja galandriga triikimine oli ka omamoodi lõbus. Galandriga peab olema ettevaatlik, kuna see on esiteks väga tuline ja kui riiet rulli alla sirgelt ei lükka, siis triigib kortsud sisse. Muidugi tuleb ka teiselpool galandrit tööd teha ehk lina raputada ja jahutada. Me õppisime käsitlema ka vaibapesumasinat ehk vaibaimurit. Sellega ko-ristasime küllastajate tube. Töö masinaga oli keeruline, sest see tahtis ikka omapäi teises suunas liikuda.

Viimasel hommikul pakkisime asjad ja tänasime leedu-lasi külalislahkuse eest. Meile kõigile kingiti kommikarbid tä-nutäheks. Bussi oodates olid mitmed kaasõpilased nukrad, et toredad sõbrad jäävad maha. Lahkumine oli raske, sest mõned leedu poisid jäid südamesse...

Tagasiteel külastasime veel Ristimäge, mis on tohutult popu-laarne koht. Eestisse tagasi jõudsime üpriski hilja. Teepeal elasime väikese liiklusummiku üle, aga sõit laabus siiski ilma ebameeldi-vate juhtumiteta.

HISPAANIA

Autor: ERGO METS

Praktikale saatja: Pärnumaa Kutsehariduskeskus

Praktikakoha vahendas:

Centro Superior de Hoteleria y Turismo de Valencia

Eriala: kokk

Praktika kestus: 4 nädalat

Olen Pärnumaa Kutsehariduskeskuse neljanda kursuse koka eriala õpilane. Minu praktika toimus Hispaanias, täpsemalt Valencias ja kestis 3 nädalat ja 5 päeva. Praktikal käisime neljakesi: mina, minu kursusekaaslane Egert ja kaks kolmanda kursuse hotelliteeninduse eriala õpilast Inna ja Elina. Enne praktikat me ei tundnud neid tüdrukuid, kuid praktika ajal saime tuttavaks ja oleme praeguseni väga head sõbrad. Meil oli koos hästi lõbus ja see praktika oli väga hea kogemus, mis jääb elu lõpuni meelde.

Otsustasin, et kirjutan teile mõned meenutused nii vabal ajal kui ka tööl juhtunust.

Valencias pidi praktikakohast keegi meile vastu tulema, tema nimi oli vist Elisabetta. Kuid kui rongist maha astusime, ei olnud vastu tulnud kedagi. Helistasime siis Elisabettale, kes kukkus kohe kiiresti jutustama. Kui ta kümme minutit oli rääkinud, siis saime lõpuks küsida, et kus ta on. Selgus, et ta enam ei tööta seal koolis ja katsuge ise hakkama saada. Nii tuligi meil iseseisvalt rongijaamast praktikakohta seigelda. Kuna me ei usaldanud taksojuhte, siis läksime jala. Ja saime hakkama, suured inimesed ju ikkagi!

Kõige lähedam oli tööl see, kui kaupa toodi. Hispaanias ei olnud nii, et kokk tellib kauba. Kokk koostas nimekirja, mida vaja oli, ja siis läks ise autoga poodi kaupa ostma. Kui ta naasis, siis oli auto maast laeni toitu ja alkoholi täis. Juba seda oli naljakas vaadata. Ja kauba maha laadimine – selle kohta lausa polnud sõnu. Auto aeti

köögi tagumise ukse juurde. Tänav oli nii kitsas, et isegi juht ei saanud autost välja tulla. Seejärel tehti auto tagumised ukse lahti, üks kokkadest ronis autosse, teine jäi ukse juurde ja siis parajate vahedega oli veel 3 kokka. Kaupa hakati viskama käest kätte kuni liftini välja. Kui lift täis sai, läksid kokad keldrisse ja lift kutsuti alla. Seejärel tõsteti kaup liftist välja ja teenindajad hakkasid seda külmikutesse laduma. Seda korraldi tavaliselt 2 korda, harvem juhtus, et toodi kolm liftitait kaupa.

Mäletan, kui käisime rannas päevitamas. Oli juhuslikult vaba päev ja ilus ilm. Vaba aega oli meil üldiselt vähe ja tavaliselt sadas siis vihma. Kokku saime selle aja sees käia kaks korda ilusa ilmaga rannas. Esimene kord oli päikest ainult tunniks ajaks. Teine kord päevitasime ligi 3 tundi. Kodus mär-

kasime, et nahk läheb punaseks, olime kõvasti päikest saanud. Kuid kõige hullem oli see hetk, kui ma peeglisse vaatasin ja nägin imelikke valgeid laike ümber silmade – olin endale päikesepõletusi näkku päevitanud. Nii naljakas oli olla, bussis kõik vaatasid imelikult ja töö juures ka naerdi mu üle. Aga mul endal nii naljakas ei olnud. Valged laigud silmade ümber olid Eestisse tagasi tulles veel näha ja ka mu sõbrad said minu üle naerda.

Meil oli suur korter. See oli mõnus ja hubane. Kuid juba neljandal päeval avastasime, et meil on kodus külalised. Nimelt avastasime köögist 5 cm pikkuse prussaka. Tüdrukud ehmatasid päris korralikult ära ja isegi Egert kartis, mina pidin siis selle prussaka kõrvaldama. Kokku püüdsime sealt korterist selle aja jooksul 7 prussakat. Kord juhtus, et olime Egertiga õhtuses vahetuses tööl. Tüdrukud olid kodus. Ühel hetkel nad helistasid, et kodus on üks prussakas. Meie ei saanud aga varem koju minna ja nii nad jooksid oma tuppa ega julgenud 5 tundi sealt välja tulla.

Kuid kõige naljakam prussakaga kohtumine oli, kui kell 4 öösel, just siis kui oli kõige magusam uni, läks Inna tualetti ja nägi seal prussakat. See oli kõige valjem kiljatus, mis ma kunagi kuulnud olen. Me kõik ehmatasime ja ärkasime üles, sest see kisa oli hullem kui suitsuanduri alarm. Ma püüdsin muidugi prussaka kinni ja kõrvaldasin, kuid see prussakas oli ka kõige suurem - 12 cm. Endalgi oli vastik.

Praegu meenutades ja oma päevikut lugedes tundub see nii naljakas. Kokku ärkasime kaks korda öösel ülesse, teine kord kukkus Egert magades voodiga kokku. Magasin ja järsku käis mingi kolin. Egerti voodil oli üks jalg alt ära tulnud, aga ta ise magas rahulikult edasi.

Oli tööpäev ja puhastasime kalmaare. Meile näidati kuidagi ette ja hakkasime puhastama. Kõik oli tore sinnamaani, kui oli vaja kalmaaril suu välja pigistada. Ma ei näinud täpselt kohta, kust tuli pigistada. Tuli pigistada lõugadest, aga mina pigistasin silmadest. Järsku lendas mingit vastikult haisvat jama välja. Terve mu kokajakk oli seda täis ja kõik hakkasid naerma. Kuid siis näidati uuesti, kuskohast tegelikult peab pigistama ja saime töö tehtud.

Omaette lahe oli viimase öhtu tööpäeva lõpetamine, kui meid märjaks pritsiti. Nalja sai palju ja sellest tehti ka video. Naljategemine käis asja juurde, sest Hispaanias ei tunta sellist sõna nagu stress.

Lõbusaid momente oli mitmeid, mõnda on isegi keeruline kirja panna, kuid mälestus on ja jääb.

Meile meeldis väga see praktika. Tööd oli palju ja saadud kogemused tulevad ainult kasuks. Leonardo projektid on super toredad. Soovitan kõikidele, sest see kogemus jääb elu lõpuni meelde. Kui kool lõpetatud, naasen arvatavasti Hispaaniasse, sest selle maa köök ja rahvas pakuvad mulle veel palju huvi. Loodan, et kõikidel praktikantidel läheb sama hästi kui meil.

NORRA

Autor: ARTUR TRANTMANN

Praktikale saatja: Valgamaa Kutseõppekeskus

Praktikakoha vahendaja Eestis:

Kuressaare Ametikool

Praktikakoha vahendaja Norras:

Opplaringskontoret kommunensektor I Finnmark

Eriala: sotsiaalhooldus

Praktika kestus: 3 nädalat

Mina käisin tänu Leonardo programmile Põhja-Norras praktikal. Õppisin Valgamaa Kutseõppekeskuses sotsiaalhoolduse erialal, aga praktikapakkumise sain Kuressaare Ametikoolist. Sealt lähetati Norrasse 2 õpilast, meie koolist veel lisaks minu kursusekaaslane Lii.

Sealne projektijuht jagas meile hulganisti infot praktika kohta, rääkis erinevatest võimalikest olukordadest ja nende lahendamisest. Enese ettevalmistamiseks lugesime palju materjale Norra maa, rahva ja kultuuri kohta, õppisime inglise keelt. Läbi viidi ka pedagoogiline ja psühholoogiline ettevalmistus. Kuna mina olen eesti-rootsi juurtega ja üsna põhjalikult rootsi, norra ja taani keelt õpinud, siis suhtlesin välispraktikal norra ja rootsi keeles.

Saime neljakesi kokku Tallinna lennujaamas. Esmalt lendasime Helsingisse ning seejärel Põhja-Soomes asuvasse Ivalosse. Sinna tuli meile vastu praktikavahendaja Roar Torvik, kes viis meid oma autoga Porsangeri kommuuni keskusesse, Lakselvi väikelinna, kus meid majutati hubasesse külalis-temajja.

Järgmisel hommikul sõidutas Roar meid oma autoga praktikakohtadesse. Mina ja Margo sat-susime umbes 40 kilomeetri kaugusel asuvasse Børselvi vanadekodusse „Solbrätt“. Meile tuli vastu juhataja asetäitja, kes tutvustas hooldekodu, seal elavaid patsiente, kontorit ning meie uut elukohta. Hooldekodu vahetus läheduses asuvas majakeses saime ise pliidil süüa teha, muusikat kuulata, televiisorit vaadata ja omavahel juttu vesta.

Kahekorruselises vanadekodus elas 10 hoolealust - üks mees- ja üheksa naispatsienti. Kõik elasid omaette tubades. Hoolealuseid oli väga mitmest erinevast rahvusest — norralasi, saame ehk lap-lasi, kveene (soomlasi) ja üks taanlane. Hooldekodus ei olnud ühtegi päris lamajat haiget, kõik olid võimelised iseseisvalt kõndima. Siiski vajasis nad üsna palju kõrvalabi ja juhendamist. Pooled hoolealustest olid psüühiliste häiretega. Neid oli tarvis teistest enam toetada igapäevastes toimetustes.

Minu tööüleannete hulka kuulusid kõikvõimalikud puhastus- ja koristustööd, toidujagamine, patsientide riidesse panemine ja lahtiriietamine, pesemine, vajadusel mähkmete vahetus ning neile

sobiliku tegevuse leidmine. Hooldajate töö hulka kuulus ka patsientidele ravimite manustamine. Kõik hooldustoimingud dokumenteeriti äärmiselt põhjalikult.

Esimene praktikapäev möödus meil peamiselt vaatlejate rollis. Alates teisest tööpäevast võtsime osa patsientide eest hoolitsemisest. Alates teisest nädalast täitsime tööülesandeid täiesti iseseisvalt. Tööpäevad olid 8-tunnised. Laupäeviti ja pühapäeviti olime vabad ning saime lõbusalt aega veeta.

Vanadekodus töötas kokku kümme hooldajat, kaks kokka-nõudepesijat, meditsiiniõde-hooldusjuht Kerttu ja hooldekodu juhataja Håkon. Kerttu oli mulle ja Margole peamiseks praktikajuhendajaks, kuid vajadusel võisime alati nõu küsida ja abi paluda ka teistelt töötajatelt.

Mõnikord abistasime kokka toiduvalmistamisel. Igal hoolealusel oli oma menüü, arvestati nende soove. Hooldekodus süüakse-juuakse viis korda päevas. Õhtusöögi tegemine ja õhtune nõudepesu kuulus hooldajate tööülesannete hulka. Samuti ka keldris masinatega pesu pesemine ja triikimine.

Suhted vanadekodu kolleegidega ja patsientidega olid mul head. Mingeid konflikte ega arusaamatusi ei tekkinud. Patsiendid võtsid mind juba alates teisest nädalast täielikult omaks.

Ühel tööpäeval korraldas õde Kerttu mulle praktika Lakselvi hooldushaiglas, kus praktiseeris minu kursusekaaslane Lii. Haiglas kasutati rohkesti igasuguseid lihtsamaid ja keerukamaid hooldusabivahendeid. Sanitaarnõuete täitmisele pöörati selles hoolekandeesutuses erilist tähelepanu.

Pärast päevatööd käisime jalutamas, matkasime mägedes ning vaatlesime imeilusaid fjorde Põhja-Jäämere rannikul. Käisime ka Børselvist 10 kilomeetri kaugusel asuvas Silfar Canyonis, mis on Põhja-Euroopa üks suurimaid kuristikke. Nädalavahetustel võtsime ette pikemaid rännakuid. Mitmel korral käisime põidlaküüdiga Lakselvis, Olderfjordis ja Hammerfestis, viimane on maakera kõige põhjapoolsem linn. Seal külastasime poode, käisime mere ääres, tutvusime tähtsamate vaatamisväärsustega.

Ka hooldekodu juhataja Håkon korraldas koos Roariga meile huvitavaid ekskursioone erinevatesse Norra Lapimaa paikadesse. Posangeri kommuun ja selle ümbruskond on kolmekeelne ja -kultuuriline: norra, saami ja kveeni. Kveenid räägivad tegelikult soome keelt, kuid tegemist on vana soome dialektiga. Suurem osa teeviitadest on samuti kolmes eri keeles. Põhja-Norras võtsid autojuhid meid maanteedel hääletades üsna kergesti peale. Kõik inimesed olid meie vastu äärmiselt sõbralikud, lahked ja abivalmid. Välispraktika viimasel päeval saime tuttavaks ühe sümpaatse uskliku abielupaariga. Nad viisid meid autoga enda poole külla ning pakkusid imemaitsvaid roogasid.

Kolme praktikanädala jooksul tekkis meil palju sõpru ja tuttavaid, nüüd oli aeg nende kõigiga hüvasti jätta. Enne kojusõitu oli meeleolu pisut kurbki. Kõik tundus nii kodune ja armas. Mulle tehti ka lahkumiskingitusi. Näiteks kinkis vanadekodu taanlannast patsient mulle omatikitud seinavaiba, millel jääkaru oma nunnu pojaga. Kolleegid kinkisid ilusas raamis foto Børselvi külast.

“ Välispraktika andis mulle väga palju kasulikke kogemusi. Täiendasin oma erialaseid teadmisi ja oskusi, samuti arenes minu keeleoskus. Muutusin enesekindlamaks ja julgemaks, ametioskuste poolest paindlikumaks ja avatumaks.

Leonardo da Vinci programm on äärmiselt tänuväärne erialaseks enesetäiendamiseks. Soovitan välispraktikat kõikidele – kaotada ei ole kindlasti midagi. Julget pealehakkamist ja maailma avastamist!

”

ŠOTIMAA

Autor: TUULI TAUL

Praktikale saatja: G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool

Praktikakoha vahendas:

North Glasgow College

Eriala: pop-jazz laul

Praktika kestus: 3 nädalat

Muusikute elu on tihti kirev ja ettearvamatu. Minu koolikaaslastega Tallinna Georg Otsa nimelisest Muusikakoolist juhtus, et Šotimaale praktikale mineku asemel leidsid nad end ühel heal päeval hoopis Eurovisiooni eelvoorurambivalgusest ja asendusena spurtisin varajasel jaanuarihommikul Tallinna lennujaamast lennuki poole mina koos kitarrimängijast sõbraga. Äsja oli valjuhääldist kõlanud viimane kutse lennule ja meie, kes me seni olime ringi tuterdanud nagu unised eesti karud muiste, andsime jalgadele valu. Jooks oli kiire ja korralik: reis ei saanud ometi lõppeda enne, kui oli alanudki!

Šotimaa tervitas meid – üllatus-üllatus! – vihmasajuga, mille halli kardina vahelt ilmus välja šotipoolne korraldaja Morph, võttis enda kanda meie kohvrid ning tõmbas mu esimese viie minuti jooksul haneks oma lemmiknõu, käskides autos istuda juhi kõrval. Igpõlise parempoolse liiklusega harjunud eestlasena maandusin loomulikult rooliratta ette. Järgnenud riukalist naeru kuulsime rohkelt ka edaspidistel nädalatel, sest mr Morph oli meie briti kaitse-, kontroll- ja abiorgan ning ühtlasi parim kombinatsioon hüperaktiivsest loominguilisusest ja maitsekast briti huumorist. Meie sõit otse šoti muusikaeltu keskmesse võis pärast väikest kohavahetust tema juhtimisel alata.

Glasgow, rohkem kui kahe miljoni elanikuga Šoti suurim linn, on üks neist inimkeskustest, mis ei saa kunagi sõbra silmale. Eestlase jaoks lausa üüratuna näivad plaadipoed vahelduvad *fish and chips*'i kioskidega; kusagil tänavanurgal tinistab keegi kitarri, mütsilotu kutsuvalt jalge ees, teisel aga meelitab valehäbita jumalasalane sellest tohuvabohust segadusse sattunud turiste enda võrku. Kõikjal võib pubides kuulata elavat muusikat ning tellida uskumatult maitavat pooltoorest steiki. Nädalavahetuse öösiti jookseb mõnujookide liigtarbimisest oimetu noorsugu õhukestes piduhilpudes mööda tänavaid ning annab endast valjuhäälselt ülejäänud maailmale teada.

Just selle linna südames, otse Clyde'i jõe kaldal kõrges hostelis resideerisime kolm nädalat ka meie, vastasmaja seintelt kaikumas suurlinnamöll, südames entusiasm ning seiklushimu. Olime ametlikult

North Glasgow College'i muusikaosakonnas Leonardo praktikandid – esmaspäevast neljapäevani tegime koos noorte šoti muusikutega kella neljast kuueni bändiproovi ning kolmanda nädala lõpuks pidime astuma üles kontserdiga.

Esimene rütm, mille kohapeal paikasime, oli kahtlemata hommikusöögiritm oma maiskröbinatega, kuuma kakao ja briti telesaadetega suurel ekraanil. Hosteli söögisaalis õnnestus meil erinevatel aegadel kohata väga huvitavaid tegelasi, sealhulgas ka kolme eestlast. Islandi vanahärra, türgi kuumaverelised mehed ning väiksed nuudlihuvilised hiina naised olid vaid väike osa kohatud kirevast seltskonnast.

Sõiduks kasutasime liinibusse, millega eksida õnnestus vaid ühe korra – kuid see-eest põhjalikult. Kodukootud loogika, nagu keeraks meile juba tuttava numbriga buss peatselt otsa ringi, mistõttu võiks temaga esialgu sõita ka vastassuunas, ei pidanud sugugi paika.

Õige pea avastasime end järjest kaugemalt ja kaugemalt vastassuunast, sõidutsoonist B, tsoonist C, tsoonist D... siis juba metsatuka vahel ja kokkuvõttes lõpp-peatusest. Hoolimata kahtlase väärtusega ümbruskonnast (mis, nagu hiljem selgus, oligi linna kriminaalseim osa) säilitasime positiivsuse ning vastuseks bussijuhi küsimusele: „Finnish?“ kilkasime rõõmsalt: „No, Estonians!“ Juht kortsutas seepeal kumu ja selgitas: „No. This is finish.“

Tavapäraselt jõudsime kooli siiski kiiremini kui pooleteist tunniga. Harry Potteri filmi stiilis koolihoone peitis endas klasse nii näiteks klaverimängijatele kui ka treialitele: tegemist oli Eesti mõistes kutsehariduskooliga, mis tähendas, et kõrgete punaste telliskivimüüride vahel õpiti kõige erinevamaid erialasid ning helitundlikust lindistusstuudiost oli võimalik astuda üle meetrise koridori otse puurimistolmu ja kõrvulukustavat müra täis töötuppa, kus kaitseprillidega tunkedes noormehed kasutasid kõrvaklappe hoopis teistsugusel eesmärgil kui muusikud.

Suuremat sorti kultuurišokki me oma Šoti elu jooksul ei kogenud. Kõik noored ja vanad inimesed, kellega läbi käisime, olid üldjuhul nii maailmavaatelt kui ka suhtumiselt ikka eestlastega sarnased. Muidugi võiks esile tuua brittide vägevast popmuusika tausta – on ju selge, et pika popitraditsiooniga brittlasi ei anna võrreldagi kaua aega igasugusest lääne muusikast eemal hoitud eestlastega. Samas näisid eesti muusikud olevat tugevama teoreetilise baasiga ning – olgu see hea või halb –

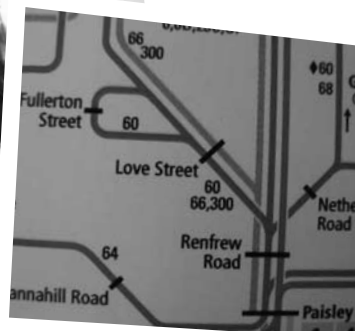
rangemad, vaoshoitumad, süstemaatilisemad. Napiks jäävad samas meie teadmised muusikaärist, produktsioonist ja autorikaitsest... Ka hoiak piraatluse suhtes on brittidel jäigem, sest kogu muusika ärilise osa selgitustöö käib õpingute juurde. Sealsed muusikaõpetajad andsid oma järeltulijatele loominguilise osa kõrvalt edasi ka elulist teadmist: kuidas end müüa. Ja eks ole seegi arusaadav, sest väikeses Eestis kiirelt vapraks ja ilusaks saada on kümme korda lihtsam kui Suurbritannias kuulsust koguda, olgu muusik kui tahes andekas.

Glasgow' linnas, kus on rahvast rohkem kui terves Eestis kokku, kõlas ka mõnes tavalisemaski kohvikus muusika läbinisti professionaalses esituses. Olukorda täieliselt ära kasutades ekslesime nii mõnelgi ööl mööda tumedaid tänavaid ja otsisime uusi paiku, kus juua tass kuuma jooki ja kuulata midagi meeldivat. Loomulikult kaasnes meie otsingutega ka pikantseid seiku ning imelikke kohtumisi. Üks naljakamaid neist oli vast juhtum, mille tulemusena minust ja mu kaaslasest said Glasgow' Gala kasiino püsikliendid.

Läbi ühe hoone akna nägime kaunis punase sameti ja kulla-karraga kaunistatud fuajees mängivaid jazzmuusikuid ning lootuses neid ka oma kõrvaga kuulata, astusime uksest sisse. Turvaväralaadsed torude, turvameeste ja vastuvõtudaamide vahel sebides ei pannud mu sõber suures muusikaootuses aga tähelegi, et sissepääsuks kliendikaarti vormistada sooviv asutus kuulus õnnemängupakkujate hulka. Tõlgendasin tema käitumist erakordselt suure muusikahuvina, mille ees ka kasiino patune olemus kahvatus, ning lasin solidaarselt endale kliendikaardi vormistada. Kui sõber paar minutit hiljem oma tumesinise plastikkaardiga, millel pidulikult hõbedases kirjas tema nimi, minu juurde ilmus ja šokeeritult küsis – „See on k a s i n o ?!“ – ei jäänud mul muud üle, kui muheleda ja ühtlasi mõtiskleda, kuidas võiks kasutada ära kliendikaardiga teenitud ruletivautšerid...

Mängureid meist siiski ei saanud ning ka kaardid on tänaseks päevaks rahakoti vahelt prügikasti rännanud. Kontserdi kuulasime aga lõpuni.

Meie Šoti-perioodi sisse jäi ka minu sünnipäev ning selle puhul viisid šoti sõbrad meid ühel laupäeval linna peale tähistama. Lustaka seltskonna rahvusvahelised kanguruhüpped Glasgow' muuseumis ootavad siiani hoolikalt videolindile arhiveerituna avaldamispäeva, kustumatud on aga ka mälestused käigust india restorani ja kohalikku rokoklubisse.

Šotlased on tegelikult juba loomu poolest ääretult sõbralikud ja külalislahked. Tutvust tehakse nii tänaval kui ka pubis, ole ainult ise tubli ja saa pörisest keelest aru. Toredad šoti punapead ehk seasles kõnepruugis *ginger*'id on varmad viskit või kohalikku roostekarva limpsi Iron Brew'd välja tegema ning ainus, kellega neil suhted ehk nii soojad ei ole, on ikka seesama *big brother* Inglismaa, kelle kohta öeldakse spordivestluses tabavalt: „I support two teams: Scotland and anyone who plays England.“ („Ma toetan kaht võistkonda: Šoti oma ja ükskõik millist teist, kes mängib Inglismaa vastu“). Jah, jalgpallihullud on kõik šotlased muidugi ka, see on sõnadetagi selge. Iseenesest kõlbab ka golf, lihtsalt selle jaoks peab ilma olema...

Ilmaga on külmade ja niiskete maade elanikel selgelt eriline suhe, selle üle on hea üheskoos viriseda ning parematel päevadel seltsiti poriloikudest mööda kalpsates nalja visata. Eks olegi hea samasuguse kliima all kannatavate inimestega sõprust pidada: külla kutsudes pole kunagi põhjust piinlikkuseks, et on külm, märg, sajab lõrtsi või kipub vihmale. Igavene sügis on neis riikides ikka samasugune. Kas või ainult sellepärast luban, et šotlastega suheldes jätkub eesti inimestel juttu kauemaks. Kui kord veel Morphigi kohtan, hüüatan, nagu ikka, tervituseks: „Look, it's raining!“ Ja tema vastab traditsiooniliselt: „Oh, who would have thought...“ („Näe, sajab!“ – „Kes oleks võinud arvata...“)

Enne lendu Šotimaale uskusin, et kolm nädalat punaste ruutude ja tukaga veiste maal saab olema uutmoodi tore, kuid ei too kaasa suuri muutusi mu mõttemaailmas ega sihtides. Tegelikuses osutus reis nii erialaselt kui ka inimlikul tasandil oluliseks murdepunktiks ning šoti mõjusid on siiani tunda. Sellepärast julgustangi kõiki: minge ja proovige omal nahal tööpraktikat välismaal, see võib tuua teile hoopis uutmoodi ideid. Kui te ei saa uue kultuuri keskel viibides teada, mida elult tahate, siis võite saada teada, mida te ei taha – ning see on peaaegu sama oluline avastus!

